

Innhold

FORORD 8

PROLOG 10

DEL 1

ISCENESETTELSEN 13

Iscenesettelsen i perspektiv 15

Kap 1 Den hellige iscenesettelsen 16

Antikkens teater i Hellas og Roma 17

Aristoteles 19

De religiøse middelalderspillene

med utgangspunkt i Bibelen 22

Spillenes utvikling 23

Det hellige teater i det 20. århundre 26

Antonin Artaud 26

Jerzy Grotowski 29

Peter Brook 31

Eugenio Barba 32

Baktruppen 34

Kap 2 Den politiske iscenesettelsen 36

Etablering av demokratiet 36

Brød og sirkus 38

Karneval 39

Teatret som politisk kamp

og kunstmaskin 40

Vsevolod Mejerhold 41

Erwin Piscator 42

Bertolt Brecht 43

Den politiske avantgarden 48

Ariane Mnouchkine 48

The Living Theatre 49

The Bread and Puppet Theatre 50

Volxtheaterkarawane 51

Politisk teater post-Brecht 51

Heiner Müller 52

Frank Castorf 53

Transiteatret-Bergen 54

Kap 3 Den borgerlig-realistiske

iscenesettelsen 58

Forløpere til det borgerlige teater 58

Jean Baptiste Poquelin Molière 58

Ludvig Holberg 59

Den borgerlig-realistiske

iscenesettelsens fremvekst 61

Opplysningstiden 61

David Garrick 62

Denis Diderot 63

Romantikken som

borgerlig sprengfaktor 64

Den borgerlige realismen

og naturalismen 65

Adolphe Montigny 66

Hertug Georg II

av Sachsen-Meiningen 68

André Antoine 68

Henrik Ibsen 70

Gengangere 1880 – et eksempel

på Ibsens sceniske magi 71

Den nasjonale representasjon 73

Gullalderen i norsk teater 76

Nasjonal representasjon i dag 78

Den borgerlige realismen som ramme

for iscenesettelsen 79

Botho Strauss 80

Kjetil Bang-Hansen 81

Jon Fosse 82

Kap 4 Den teatrale iscenesettelsen 84
Commedia dell'Arte 84
Barokkens iscenesettelse av selvet 86
Reteatraliseringen i modernismen 88
Det teatrale teater 89
 Vsevolod Mejerhold 89
 Adolphe Appia 90
 Edward Gordon Craig 90
 Max Reinhardt 91
 Kunsthøgskolen Bauhaus 92
 Jacques Copeau 93
 Stein Bugge 94
 Brooks fire perspektiver
 (Fra *The Empty Space*) 95
Iscenesettelsen av livet selv 95
Kunst og virkelighet 96
Det teatrale som betraktningssmåte 98
 Hans-Thies Lehmann 99
To iscenesatte ikoner i det 21. århundre 100
 Michael Jackson 100
 Madonna (Louise Veronica Ciccone) 100
Reality-tv – iscenesettelsen av
«mannen i gata»? 101

Kap 5 Den kommersielle iscenesettelsen 102
Triumftog, fest og tablåer 102
Den elisabethanske pengemaskinen 103
 The Globe 108
Shakespeare vår samtidige 108
Kommersielle klassikere 110
Musikalen 112
Teater som merkevare 114
Utvikling av regirollen 115

DEL 2 FABELEN 119

Fabelen i perspektiv 121

Kap 6 Den hellige fabelen 122
Den greske dramatikken 122
Den hellige fabelen i middelalderen 125
Den hellige fabelen i det 20. århundre 126

Kap 7 Den politiske fabelen 129
Den politiske fabelen hos Brecht 129
Den politiske fabelen i dag 131

Kap 8 Den borgerlig-realistiske fabelen 134
Den klassisistiske dramaturgien 134
Det moderne teatrets gjennombrudd 135
Den nasjonale fabelen 136
Det borgerlig-realistiske drama
som ramme for handlingen 137

Kap 9 Den teatrale fabelen 141
Ikke-aristotelisk dramaturgi 139

Kap 10 Den kommersielle fabelen 141
Fabelen om *Peer Gynt* 141
 Den klassiske *Peer Gynt* 141
 Den romantiske *Peer Gynt* 142
 Den antiromantiske *Peer Gynt* 143
 Peer Gynt i Berlin 144
 Per du lyver. Ja. 146
 Robert Wilsons *Peer Gynt* 147
 Calixto Bieitos *Peer Gynt* 148

DEL 3 SKUESPILLEREN 151

Skuespilleren i perspektiv 153
Skuespillerens rolle og funksjon 153
Skuespilleren i teaterhistorien 154
 Skuespillerens ulike roller
 i teaterhistorien 155
 I spennet mellom fiksjon
 og virkelighet 155
 Skuespillerens ulike funksjoner
 i samfunnet 156
Skuespilleren i perspektiv
– en typologi 158

Kap 11 Den hellige skuespiller 160
Det religiøse og det teatrale 160
Antikken 160
Middelalderen 161
Avantgarden 162
 Antonin Artaud 162
 Jerzy Grotowski 163
 Eugenio Barba 163
 Peter Brook 164
 Baktruppens *FunnySorryJesus* 164

Kap 12 Den politiske skuespiller 166

Antikken 166
Middelalderen 167
Mejerhold og biomekanikken 167
Piscator og Brecht 168
Arven etter Brecht 170

Kap 13 Den borgerlig-realistiske skuespiller 172

Realisme i scenografi, tekst og skuespillerkunst 172
Etableringen av en moderne spillestil 173
Skuespilleren i det nasjonale teatret 174
Det borgerlige realismen som ramme for spillestil 175

Kap 14 Den teatrale skuespiller 177

Commedia dell'Arte 177
Påvirkning fra orientalsk teater og Østens teater 178
Skuespilleren i reteatraliseringen 179
Vsevolod Mejerhold og biomekanikken 179
Gordon Craig og Übermarionetten 181
Jacques Coupeau – samhandling mellom scene og sal 182
Andre eksempler på den teatrale skuespiller 182

Kap 15 Den kommersielle skuespiller 184

Antikken 184
Renessansen og barokken 184
Forholdet mellom kunst og kapital – fortellingen om skjønnheten og udyret 185

**DEL 4
TEATERROMMET** 189**Teaterrommet i perspektiv** 191

Det teatrale rommet 191
Det tomme rommet 192
Det imaginære rommet 192
Det tredimensjonale rommet 193
Et hele for delene 193

Kap 16 Det hellige rommet 194

Tempel og teater i den greske antikken 194

Bruken av kirkerommet i middelalderen 195
Det hellige rommet i det 20. århundre 196
Det dobbelte rommet 197
Rommet som teaterlaboratorium 197
Om Odin Teatrets *Mythos* 200
Det transformerte rommet 201

Kap 17 Det politiske rommet 203

Diskusjonsforum og maktarena 203
Brød og sirkus 203
Den romerske teaterbygningen 204
Det politiske rommet i det 20. århundre 205
Den politiske konstruktivismen 205
Ideen om en Piscator-Bühne 206
Brechts Berliner Ensemble 209
Forestillingen *Embargo* 209
Forced Entertainment 211

Kap 18 Det borgerlig-realistiske rommet 213

Det borgerlige teaterrommet – et møtested for byens borgere 213
Den tredimensjonale scenen 213
Det borgerlige teaterrommet som ramme for iscenesettelsen 215

Kap 19 Det teatrale rommet 217

Det konstruktivistiske scenerommet 218
Craigs design 219
Det folkelig-teatrale rommet hos Théâtre du Soleil 219
Barba og «Det tredje teater» 219
Schechner og «Environmental Theatre» 220

Kap 20 Det kommersielle rommet 223

Hva er et ikke-kommersielt rom? 223
Kulturpolitiske mål og rammer 223
Har kunsten mistet sin autonome status? 224

Kap 21 Analyse 226**EPILOG** 229**NØKLER TIL TEATERHISTORIEN** 230**KILDER** 232**REGISTER** 233**FORFATTEROMTALER** 236